

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут філології

Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Особливості перекладу корейських традицій та реалій (на прикладі
корейської драми «Гра в кальмара»)

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «Бакалавр»

здобувачки першого рівня вищої освіти

4 року навчання (денна форма)

Галузь знань 03 – гуманітарні науки,

Спеціальність 035.066 Філологія (східні

мови та літератури (переклад включно),

перша – корейська),

ОПП «Східна філологія,

західноєвропейська мова та переклад:

корейська мова і література»

Юнович Мілени Олександрівни

Науковий керівник:

доцент кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Кім Сук Вон

Рецензент:

асист. Андріанов Дмитро Володимирович

«Допущено до захисту»

протокол засідання кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Протокол №11 від 24 травня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ доц. Ісаєва Н.С.

КИЇВ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ОГЛЯД КОРЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І ТРАДИЦІЙ	6
1.1. Особливості корейської культури та її вплив на мову та переклад	6
1.2. Популяризація корейської хвилі «Халю» та її вплив на сприйняття корейської культури іноземними фанатами	9
1.3. Визначення корейських традицій, що представлені в драмі «Гра в кальмара»	14
Висновки до першого розділу	16
ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ ТРАДИЦІЙ ТА РЕАЛІЙ В ДРАМІ «ГРА В КАЛЬМАРА»	17
2.1. Стислий опис сюжету та персонажів драми	17
2.2. Соціально-культурний контекст драми	18
2.3. Приклади конкретних випадків з драми «Гра в кальмара» і розгляд їх можливих перекладів	21
Висновки до другого розділу	21
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження з теми «Особливості перекладу корейських традицій та реалій» є досить актуальним та доволі цікавим. З огляду на популярність корейської культури і масового споживання корейських серіалів (далі — драм) у багатьох країнах світу, дослідження особливостей перекладу корейських традицій та реалій має також велике значення для культурного обміну та міжнародного спілкування.

Драма «Гра в кальмара» (оригінальна назва «Squid Game») є однією з найбільш успішних та впливових корейських драм останніх років. Вона отримала велику популярність як в Кореї, так і за її межами, завойовуючи широку аудиторію. Відтворення кінотекстів для іншокультурної, іншомовної аудиторії загалом є однією з найбільш актуальних проблем у теорії та практиці перекладу. Навіть середньоякісний фільм може стати надзвичайним кінотворінням завдяки адекватному (влучному, вдало адаптованому, без упущення початкового сенсу) перекладу, відповідно невдалий (неточний, без урахування початкового контексту та неадаптований для іншокультурного глядача) переклад найцікавіший фільм може зробити важким для перегляду та сприйняття. Розгляд особливостей перекладу на прикладі саме даної драми розкриє низку складнощів та викликів, з якими стикаються перекладачі при передачі корейських цінностей та культури в інші мови.

Об'єктом дослідження є переклад драми «Гра в кальмара» як наочний приклад помилок, допущених при непрямому перекладі (тобто, коли переклад відбувається з інших мов, замість мови оригіналу).

Предметом дослідження є його (перекладу) адаптація до реалій глядача та інші можливі труднощі, з якими стикаються перекладачі при передачі слів та виразів, які не мають прямого перекладу, або ж мають особливе культурне значення та різноманітних традицій інших народів для іншомовних глядачів (у даній роботі: україномовних).

Метою роботи є вивчення та аналіз можливих особливостей перекладу саме корейського життя та реалій у контексті драми «Гра в кальмара». Робота спрямована на розкриття складнощів, з якими зіштовхуються перекладачі, і

пошук шляхів для успішного передавання культурних аспектів та значень корейської культури зрозуміло для україномовного глядача.

Завдання:

1. Аналіз корейської культури, традицій та реалій, які представлені саме в драмі «Гра в кальмара».
2. Виявлення особливостей та проблем передачі корейських реалій та культурних особливостей на прикладі конкретних сцен і діалогів з драми.
3. Аналіз складнощів, з якими стикаються перекладачі при передачі культурних аспектів у інші мови, включаючи втрату семантичної і культурної інформації, проблеми з еквівалентністю термінів та виразів тощо.
4. Дослідження стратегій та підходів до перекладу елементів корейського медіа (і корейської мови загалом) з метою забезпечення максимально точного й вірного передавання значень та контексту.
5. Висновки та рекомендації щодо вдосконалення перекладу з корейської на основі отриманих результатів дослідження.

Наукова новизна дипломної роботи «Особливості перекладу корейських традицій та реалій (на прикладі корейської драми 'Гра в кальмара')» полягає в наступних аспектах:

- Дослідження корейської драми «Гра в кальмара» як об'єкту перекладу корейських традицій та реалій. Дана драма є відносно новим явищем у світовій культурі і вивчення її перекладу сприяє розширенню знань про специфіку передачі культурних особливостей через мову.
- Аналіз труднощів, з якими стикаються перекладачі при передачі певних культурних аспектів, що звучать під час звичайних (повсякденних) діалогів корейською. Це можуть бути проблеми з еквівалентністю термінів та виразів, відтворення культурних метафор, трансляція контексту та нюансів тощо. Аналіз цих труднощів дозволяє розкрити специфіку перекладу корейської культури.
- Розгляд стратегій та підходів до перекладу корейських традицій та реалій на основі дослідження драми «Гра в кальмара». Це дозволяє виявити ефективні методи передачі культурних особливостей та розробити рекомендації для перекладачів, які працюють з подібними матеріалами.

Практичне значення дипломної роботи також важливе:

- Впровадження результатів дослідження у практику перекладу. Рекомендації та висновки, отримані у процесі дослідження, можуть бути корисними для професійних перекладачів, які займаються перекладом корейських традицій та реалій у різні мови.

- Поглиблення розуміння корейської культури та сприяння міжкультурному розумінню. Дослідження особливостей перекладу корейських традицій та реалій допомагає розкрити багатогранність корейської культури та її специфіку, що сприяє зближенню та обміну між різними культурами.

- Вдосконалення перекладацьких навичок та розширення лінгвістичного репертуару. Аналіз особливостей перекладу корейських традицій та реалій на прикладі «Гри в кальмара» дозволяє перекладачам розвивати свої вміння та здібності у передачі культурних аспектів через мову, що є важливим аспектом їх професійного зростання.

- Збагачення наукового доробку у галузі перекладознавства та культурології. Дипломна робота може внести свій внесок у науковий розвиток, розширити розуміння процесів перекладу та їх взаємозв'язку з культурним контекстом, а також сприяти розширенню теоретичних підходів до вивчення перекладу культурних реалій.

РОЗДІЛ I. ОГЛЯД КОРЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ І ТРАДИЦІЙ

1.1. Особливості корейської культури та її вплив на мову та переклад

Корейська культура має багато особливостей, котрі впливають на мову, а отже і на переклад. Ось деякі з них:

1. Ієрархія та повага. В корейській мові існують певні ієрархія та протокол, що відображаються у способах висловлювання та формах ввічливості. Ця культурна концепція відіграє значну роль у комунікації між людьми в Кореї. Вона (концепція) впливає на використання відповідних мовних форм, звертань та виявлення поваги до інших осіб, особливо тих (осіб), хто має вищий статус або є старшим за віком.

2. Концепція взаємозв'язку. В корейській культурі ця концепція глибоко укорінена і відіграє важливу роль в корейському суспільстві. Вона (концепція) базується на принципах колективізму, взаємодопомоги та відповідальності перед спільністю. Сім'я вважається основною одиницею суспільства, через що в Кореї (сім'я) має велике значення, а члени сім'ї всі несуть велику відповідальність один за одного (яскравим прикладом в медіа є персонажі північнокорейського фільму «Паразити»). Будь-що, що стосується сім'ї, зазвичай обговорюється колективно, тож і індивідуальні інтереси часто підпорядковуються загальному благу сім'ї.

3. Формальність та ввічливість. В корейській культурі існує велика увага до формальностей та використання форм ввічливості у спілкуванні. Люди часто вживають вишукані вислови та звертання, щоб показати свою повагу до співрозмовника. І хоч за останні роки в Кореї спостерігається певне послаблення традиційних норм, особливо серед молоді, повага та ввічливість залишаються важливими аспектами комунікації в корейському суспільстві, тож при перекладі ця особливість буде вимагати додаткових зусиль для передачі відтінків шанобливості та поваги, які не мають прямого еквівалента в інших мовах, адже важливо зберегти початковий контекст, аби передати відповідний тон взаємодії між співрозмовниками. Відобразитися в перекладі

це може через використання формальних мовних засобів та відповідну підтримку тону.

4. Важливість контексту. Корейська мова має багато форм, що залежать від контексту. Одна й та ж фраза може мати різне значення та емоційне забарвлення в залежності від ситуації, у якій вона використовується. При перекладі це означає, що перекладачеві необхідно правильно розуміти контекст та його вплив на семантику та виразність перекладу. Перекладач повинен бути чутливим до нюансів та вміти передати відтінки значення, що випливають з контексту.

5. Уважність до деталей. Уважність до деталей є невіддільною частиною корейської культури, вони (корейці) приділяють велику увагу якості й деталям у всьому, що вони роблять, починаючи мистецтвом і закінчуючи взаємовідносинами між людьми. Це відображається у підході до ремесла, архітектури, одягу та урочистих подій, де на кожен можливу подію існують певні церемонії. Уважність до деталей проявляється в дотриманні формальних правил, точності висловлювань та відданості деталям. У перекладі ж це вимагає пристрасності до точності та докладності, щоб відтворити цю особливість культури.

6. Культурні метафори та символи. Корейці часто використовують метафори та символи навіть в повсякденному мовленні, щоб виразити свої думки та почуття. Це може включати використання природних образів, історичних аналогій та культурних відомостей, які вже є невіддільною одиницею мовлення. Перекладач повинен бути знайомий з цими метафорами та символами, щоб вдало передати їх значення та емоційне навантаження.

7. Вплив корейської музики (кей-поп, англ. К-поп) та корейських серіалів (к-драми, англ. К-drama). Корейська поп-музика (К-поп) та корейські драми (К-drama) стали популярними по всьому світу і мають значний вплив на розвиток сучасної мови та культури. Вони (к-поп та драми) вносять нові слова, фрази та вислови, а також використовуються для створення молодіжного жаргону. При перекладі текстів, пов'язаних з к-поп та к-драмами, важливо враховувати їх специфічність та контекст.

У цілому, всі ці особливості корейської культури мають значний вплив на мову та переклад. Вони (особливості) вимагають від перекладача повного розуміння культурного контексту, відчуття відтінків і навичок адаптації до цих особливостей під час перекладу. Важливо мати на увазі, що культурний контекст і особливості мови взаємозв'язані, і правильне передавання цих елементів може забезпечити точність та ефективність перекладу.

Наприклад, як вже було зазначено раніше, у корейській культурі чимало уваги приділяється ієрархії та повазі до старших. Тож під час перекладу текстів, де ці аспекти відіграють роль, перекладач повинен знайти відповідні вислови та звертання, що відображають потрібний рівень поваги до старшого співрозмовника. Уважність до деталей зі сторони перекладача є важливою, оскільки корейська культура підкреслює точність висловлювань і дотримання формальних правил. Перекладач повинен бути уважним до найменших, як може здатись, на перший погляд, дрібниць та забезпечити точність та відповідність мовних структур, бути уважним до деталей та точних висловлювань. Він (перекладач) повинен ретельно перевіряти перекладені тексти на відповідність формальним правилам і культурним нюансам. Це важливо для забезпечення точності та відповідності корейським вимогам щодо мови.

Культурні метафори та символи, що використовуються для вираження ідей та почуттів, мають власний вплив на мову та переклад, допомагаючи виразити глибинні значення та емоції. Не маючи розуміння цих метафор та символів, перекладач не матиме змоги знайти відповідники в цільовій мові, щоб передати їхню (метафор та символів) сутність, а отже і не буде справлено потрібний вплив на читача. Перекладач повинен бути добре знайомий з культурними відомостями та традиціями, які використовуються у цих метафорах та символах, і враховувати їх під час перекладу.

Щодо популярності к-поп та корейських драм — вони внесли нові слова, фрази та вирази у корейську мову. При перекладі текстів, пов'язаних з цими явищами, перекладач повинен бути знайомим з цією поп-культурою та її лексикою, бути в курсі нових лексичних змін, створених під впливом поп-культури, аби мати змогу передати відповідні тон та енергію тексту, врахувавши їх (поп-культурних явищ) специфіку. Повністю розуміючи вплив драм та к-поп на мову та культуру, перекладач без жодних проблем може використовувати відповідні слова та вирази, що не лише відповідатимуть оригіналу, але й будуть зрозумілі іншомовній аудиторії.

Загалом, корейська культура має багато особливостей, котрі впливають на мову та переклад. Перекладач, що працює з корейською мовою, повинен мати абсолютне розуміння цих особливостей і бути чутливим до них. Для успішного перекладу з корейської мови важливо використовувати адекватні мовні форми, що відобразатимуть ієрархію та повагу. Це можуть бути різні звертання, вишукані вислови або мовні оберти, що передаватимуть, наприклад, статус і вік співрозмовника (такий підхід допомагає відтворити відносини та повагу, що є важливими в корейській культурі). Він (перекладач) має бути здатним розпізнавати важливі нюанси, бути гнучким та вміти

адаптуватися до особливостей корейської культури, забезпечуючи точність та ефективність перекладу, вміти передавати відтінки значень та емоцій, враховуючи культурний контекст.

1.2. Популяризація корейської хвилі «Халю» та її вплив на сприйняття корейської культури іноземними фанатами

Всі вчені, які вивчають Халю, корейську хвилю світового експорту "культурних" об'єктів, згодні, що ця хвиля була започаткована саме корейськими драмами, з їхніми романтичними сюжетами, наприкінці 1990-х років. Нині глобальна аудиторія дивиться корейські драми онлайн, дивиться з субтитрами чи у дубляжі, і хоч найбільше поширенню Халю останній десяток років сприяла саме музика (к-поп), к-драми, як і раніше, мають чималу популярність. Несподівана світова популярність корейської хвилі викликала чимало досліджень, головною метою яких є розуміння причин успіху цих корейських продуктів серед аудиторії за кордоном. Частина досліджень була, перш за все, про сприйняття та популяризацію корейських драм у Східній Азії. Саме з таких досліджень з'являється теза про «культурну близькість», тобто зростання популярності к-драм пояснюється саме схожістю культур та, завдяки цьому, близькості глядача до того, що відбувається на екрані. Одна з визначених тенденцій досліджень акцентувалася саме на впливі корейських драм на сприйняття Кореї та/або корейців в інших країнах. Друга ж тенденція зосереджувалася на тому, як перегляд корейських драм допомагає людям впоратися з повсякденним життям у власних країнах. При розширенні досліджень на інші регіони (поза межами Східної Азії) та вивченні всесвітнього поширення корейських драм, логічно вважати, що теза про культурну близькість вже не пояснює міжнародного глядацького інтересу до корейських драм.

По-перше, аргумент щодо регіональних мовних та культурних спільностей вже не може застосовуватись в такому дослідницькому контексті. Крім того, міжнародні шанувальники корейських драм суперечать аргументам на користь важливості мовних спільностей. Міжнародні прихильники к-драм натомість постійно наголошують, що вони віддають перевагу дивитися корейські серіали з субтитрами, а не у дубляжі, аби краще «відчути

атмосферу» та пізнати культуру. Також, міжнародні фанати зазвичай обирають саме корейські драми, замість національних або регіональних телевізійних серіалів.

Проте, якщо розглядати на більш фундаментальному рівні теза про культурну близькість ґрунтується на певному уявленні про культуру, яке було поставлене під сумнів ще з 1970-х років. Згідно з цим уявленням, (національні) культури/суспільства розуміються як відокремлені, конкретні, обмежені, стійкі і тривалі сутності. Крім того, це уявлення пропонує ідею, що культури пов'язані з певними територіями. Таким чином, це дослідження концептуалізує культури як "контейнери" і суттєво розглядає їх (культурні) межі та їх вміст. Культури представляються як уже існуючі сутності, опускаючи вивчення, як вони (ці культури) фактично будуються. Теза про культурну близькість базується саме на такому розумінні культури та додає вимір регіональних культурних подібностей, які «природно визнаються аудиторією». Ігноруються внутрішньорегіональні відмінності, особливо історичний контекст та взаємини держав. Більше того, тому що теза про культурну близькість передбачає, що аудиторія легко впізнає власну та схожу культуру, вона (теза) не може пояснити, як саме аудиторія активно робить цю культуру живою та постійно конституює її, тлумачачи те, що вони (аудиторія) дивляться. У підсумку, к-драми розуміються в рамках цієї теоретичної конструкції як продукти однієї «культури», які потім перетинають національні кордони та поширюються в іншу (схожу) «культуру» та/або «суспільство», тож аналізуються як продукти конкретної культури, у даному випадку корейської, які споживаються в іншій культурі/суспільстві, схожій на корейську культуру/суспільство. Дослідження, котрі приймають тезу про культурну близькість, ризикують дещо культуралізувати корейські драми через свою теоретичну та методологічну основи дослідження.

Щодо засобів масової інформації, які є джерелами поширення к-драм, більш давні дослідження згадують телебачення, VHS-касети та DVD, рідко посилаючись на Інтернет, тож логічним наслідком є припущення (від тих, хто досліджував тему Халю), що місцями обміну інформацією про к-драми є більше сім'я та друзі, замість блогів чи форумів. Лише починаючи з 2012 року серйозно акцентується увага на Інтернеті, як основному засобі доступу до корейських серіалів (іноді, але нечасто, це згадувалось і у дослідженнях до 2012). У цих дослідженнях Інтернет розглядається як платформа, через яку не лише дивляться драми, але й активно обговорюють і намагаються розібратися у значеннях та Глядацька аудиторія уявляється як невелика спільнота фанатів

зі своїм власним культурним репертуаром, що відповідає характеристикам "контркультури" або "підкультури". Однак ці дослідження також (непрямо) розуміють к-драми як продукти конкретної культури (тобто корейської культури), що передається через ці продукти.

Ми ж розглянемо дослідження, що відхиляються від попередніх. Замість того, аби виходити з апіорного припущення, що к-драми є продуктами і (частково) відображають «корейську культуру», варто звернути увагу, як самі актори інтерпритують к-драми (або їх елементи) як соціально і/або культурно корейські чинники. Шанувальники часто пояснюють події в корейських серіалах, посилаючись на «країну к-драм» — емічний термін, що відноситься до уявленого світу, створеного через спільну діяльність письменників, режисерів, акторів та глядачів к-драм, а не до «корейської культури» чи «суспільства».

З дискусій міжнародних глядачів драм можна виділити дуже специфічний спосіб сприйняття корейських серіалів та, через це, і самої культури корейців. Віддані шанувальники к-драм обговорюватимуть сюжет драми, його розвиток, можливі кінці, мотивацію певних головних героїв, (не)послідовність персонажів та спосіб, яким історію передають сценаристи чи актори дуже детально. Хоча ці обговорення досить рідко включають порівняння з особистими досвідами або інформацію про режисера чи акторів, або іншу «додаткову інформацію», що може виявитись культурним бекграундом. Таким чином, вони наближаються до того, що можна назвати «етно-герменевтичним» сприйняттям, яке полягає у сприйнятті драми як окремо існуючої одиниці мистецтва, без звертань до культурни. Використовуючи термін «етно-герменевтичне читання» для опису того, що роблять міжнародні шанувальники, варто зазначити глибину, з якою обговорюються к-драми серед міжнародних фанатів. Більше того, етно-герменевтика також вказує на кілька різних перспектив і шарів інтерпретації, які додаються до корейських драм міжнародними фанатами через їх (фанатів) колективне сприйняття. Цей спосіб сприйняття підкріплюється «законами», «конвенціям», «правилами» та «тропами», які, на думку більшості цих фанатів, використовуються у всіх к-драмах. Майже усі корейські серіали настільки злагоджено слідує певним тропам і конвенціям, що одна драма може виявитись практично ідентичною, до іншої, це формульний стандарт, який обов'язково присутній у будь-якій к-драмі, незалежно від року, сюжету, обставин, в яких вона була написана, або дійових осіб. Ці «закони» охоплюють особливі місця, конкретну їжу або правила дорожнього руху, а також (не)вербальні комунікаційні правила, погоду і хвороби. Деякі з

найпоширеніших норм включають виймання батареї, щоб вимкнути мобільний телефон, перевезення когось на спині до лікарні замість того, аби викликати швидку допомогу (підвищена романтизація особливо часто трапляється у корейських драмах), хворіти після стояння під дощем протягом десяти хвилин, часте вживання алкоголю, що є поштовхом для проявів насильства, бути дуже бідним, але все ж мати можливість мати речі від відомих брендів та найновіші моделі мобільних телефонів. Також, до цих законів представлення відносяться конкретні місця, такі як аеропорти, лікарні, душові, ліфти, намети, мансардні будинки, громадські бані або річка Хан. Регулярно публікуються повідомлення або записи на форумах, присвячені переліку і виділенню найпоширеніших тропів. Найчастіше ці тропи розглядаються як штампи, без яких к-драма втрачає свою виразність у порівнянні з іншими жанрами медіа. Цю сукупність «нарративних тропів» і називають «K-Dramaland». K-Dramaland — це часто використовуваний термін серед міжнародних фанатів для опису уявного світу, створеного за участю сценаристів, режисерів, акторів і глядачів к-драм. Події в K-Dramaland часто пояснюються саме цими штампами або законами. Поведінка персонажа розуміється відповідно до того, як вимагають від нього правила K-Dramaland, або її/його реакції піддаються сумніву в межах K-Dramaland.

Інтерпретація згідно правил K-Dramaland підкреслює, те, як міжнародні шанувальники сприймають історію, що розгортається перед ними, як існуючу в самотійному всесвіті. Це розуміння K-Dramaland також пояснює етногерменевтичні інтерпретації міжнародних фанатів, які мають на меті розуміти і відстежувати дії та мотиви персонажів у їх контексті, тобто в світі, який сама драма презентує через (пере)використання колекції стандартизованих штампів. Також виділяються сюжетні лінії, які відрізняються від «норм в K-Dramaland». «Гра в кальмара» є одним з яскравих прикладів подібних «відсторонень від канонів», оскільки це не щось, що ми часто бачимо в K-Dramaland.

Підсумовуючи, міжнародні фанати не систематично культуралізують те, що вони бачать у к-драмах, у сенсі прийняття культурологічної позиції та чіткого визначення «корейської» і їх власних «культур». Тому, аби зрозуміти культуралізацію к-драм міжнародними фанатами, K-Dramaland має бути серйозно розглянута як окрема основа для обговорень серед міжнародних фанатів. Цей домінуючий і, отже, стандартний спосіб сприйняття корейських драм можна також розглядати як некультуралістичну інтерпретацію. Однак посилення міжнародних фанатів на K-Dramaland також натякає на одну з причин, чому більшість з них рідко і небажано культуралізує те, що вони бачать у корейських серіалах: більшість міжнародних фанатів не хочуть

ризикувати та визначати що ж таке «корейська культура». Але вони (міжнародні шанувальники) дуже добре знають наративні штампи, які є основою корейських драм.

Однак деякі міжнародні фанати час від часу все ж розглядають інтерпретації, засновані на культурологічній перспективі. Ці культурологічні інтерпретації, зазвичай, обговорюються серед міжнародних фанатів зі спробами деяких з них зайняти позицію експерта. Таким чином, K-Dramaland можна розуміти як фікційний світ, який час від часу стає «вікном» для спостереження за іншою (корейською) культурою, де ця «культура» є викривленою проєкцією та є темою обговорень і колективної культуралізації К-драм.

«Гра в кальмара», оскільки не підлягає жодним канонам K-Dramaland, виступає чудовим провідником до справжньої корейської культури, розкриваючи більш «негарні» та «неприємні» її сторони, без жодних прикрас та зайвої романтизації, завдяки чому змушує багатьох шанувальників почати цікавитись більше культурою Кореї (як Південної, так і, навіть, Північної), розбиваючи рожеві окуляри, що міжнародні фанати звикли надягати під час розуміння корейської культури в контексті K-Dramaland.

1.3. Визначення корейських традицій, що представлені в драмі «Гра в кальмара»

Драма «Гра в кальмара» (Squid Game) здобула величезну популярність не лише в межах Азії, але й у всьому світі. Навідміну від інших драм, що мають чималу популярність, саме ця к-драма демонструє багато аспектів корейської культури і традицій, які є більш очевидними та не настільки відомими чи популярними. З них можна виділити наступні:

1. Буддизм. Буддизм є одним з поширених релігійних вірувань в Кореї. В драмі «Гра в кальмара» буддистські символи зустрічаються доволі часто, особливо в епізодах, пов'язаних з таємничим організатором гри. Буддизм у цій к-драмі відображається через декілька елементів, що мають символічне значення і додають глибину сюжету, хоча й не є ключовими і можуть навіть здаватись непримітними.

2. Важливість сім'ї. Сім'я має велике значення в корейській культурі. У драмі «Гра в кальмара» виявляються різні аспекти та перспективи сімейних взаємин, не лише взаємодія між батьками та дітьми, також взаємовідносини між чоловіком і дружиною. Сімейні зв'язки та стосунки відіграють важливу роль в розкритті характерів і мотивації героїв. Кожен гравець має труднощі в особистому житті та купу інших проблем (крім проблем з грошми), і більшість з них мають погані/важкі стосунки зі своїми сім'ями. Сім'я виступає як контекст, в якому формується і розвивається психологія героїв.

В той час як деякі гравці намагаються просто розплатитись з боргами, чимало з них, як, наприклад, головні герої, беруть участь у грі, аби мати можливість отримати гроші саме заради сім'ї, як Сон Гіхун, що є найпершим представленим нам персонажем, хоче мати гроші заради своєї доньки, аби лише мати можливість з нею бачитись та бути в її очах хорошим батьком, або ж, з іншої сторони, Чо Сану, другий головний персонаж, що потребує грошей скоріше аби не осоромитись перед матір'ю, аніж через щире почуття любові до неї. Ця необхідність пояснює глядачеві певну мотивацію героїв та розкриває тему важливості сім'ї для корейців, де, неважливо як ти можеш до родини ставитись — їх (сім'ї) думка все ще є важливою та має поважатись.

Загалом, сім'я в цій драмі є мотивуючою силою для багатьох героїв, впливаючи на їх вчинки, рішення та навіть є причиною певних внутрішніх конфліктів. Родина виступає як причина для участі деяких героїв у «Грі в кальмара», а також як джерело важливих емоційних зв'язків і відображає складність людських відносин.

3. Ігри. Головною характеристикою драми є сама гра, що складається з кількох етапів та завдань. Кожен етап відіграє дуже важливу культурну роль у «Грі в кальмара», оскільки абсолютно кожен з них є традиційною корейською грою, в котру, нібито, грав кожен учасник у дитинстві. Наприкінці драми ми навіть чуємо від одного з головних героїв (одного з організаторів гри), що плануючи ігри; основна увага як раз була спрямована на передачу тих самих почуттів, що відчувать діти, бездумно, щасливо граючись.

4. Ще одна з традицій, відображених в серіалі — це бажання більшості героїв знайти шлях до фінансового благополуччя та вибратися з нелегкої економічної ситуації. Корейці вважають працю та успіх важливими цінностями, і це відображається в багатьох аспектах їхнього життя.

Крім вже зазначених вище, протягом усієї драми ми можемо спостерігати й інші цінності, чи посилання на історичні події, котрі можуть бути не дуже зрозумілими іноземним глядачам, а іноді, навіть, і самим корейцям, проте вже згадані є найбільш очевидними та допомагають поглибити розуміння про (корейське) суспільство та його цінності (хоч і не завжди хороші). Вони (цінності) показуються через зображення героїв, їхні взаємодії та рішення, котрі персонажі приймають у різноманітних ситуаціях протягом всієї «Гри в кальмара».

Висновки до першого розділу

Сприйняття корейської культури іноземним глядачем є дещо викривленим, завдяки існуванню такого фактору, як K-Dramaland. Навіть деякі дійсно існуючі традиції міжнародні шанувальники к-драм можуть сприймати як вигадку задля сюжету (через незрозумілість для глядача цієї традиції) і навпаки — певні неіснуючі канони вигаданого всесвіту сприймаються як щира правда, що вважається частиною культури. Дуже добре це демонструє безпосередньо ставлення та упередження, які іноземці мають до корейців через їх портретизацію у к-драмах (н-клад впевненість, що всі корейські чоловіки — ідеальні, а корейські дівчата завжди можуть бути лише милими, навіть якщо вони намагаються такими не виглядати). Тож перекладач має вміти доносити суть чи певні культурні аспекти, що дійсно існують, зрозуміло для глядача, аби навіть без додаткових пояснень іноземному глядачеві було зрозуміло.

Корейська культура є дуже багатошаровою та має чимало особливостей, які впливають на мову та переклад. Одна з найважливіших особливостей полягає у ввічливості, що є невід'ємною частиною мови. У корейській мові існують різноманітні форми мовлення, які використовуються для вираження поваги до старших або осіб вищого соціального статусу і це може впливати на переклад, оскільки в інших мовах ввічливість передається зовсім по-іншому, в залежності від культури.

Корейці також приділяють велику увагу ієрархії і соціальним структурам. У корейському суспільстві є чіткі правила щодо поведінки та комунікації, залежно від статусу та віку людини. Це може мати вплив на мову та переклад, оскільки вибір слів і виразів може залежати від соціального статусу співрозмовника.

Крім того, корейська мова має свою власну систему письма, відому як хангуль. Це фонетична система, що спрощує письмо та читання. Проте, інколи переклад з корейської на інші мови може бути складним, оскільки певні поняття або відтінки значень можуть бути важко передати без використання специфічних слів або виразів.

Взагалі, культурні особливості корейського суспільства, такі як ієрархія, колективізм, повага до старших, впливають на спосіб спілкування та мову.

Перекладачам важливо розуміти ці особливості, щоб точно передати інтенції та значення тексту з корейської на іншу мову.

ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ ТРАДИЦІЙ ТА РЕАЛІЙ В ДРАМІ «ГРА В КАЛЬМАРА»

2.1. Стислий опис сюжету та персонажів драми

«Гра в кальмара» — це драматичний телесеріал, знятий у Південній Кореї. Сюжет серіалу відбувається полягає в тому, що учасники з різних верств суспільства змагаються один з одним в дитячих іграх за грошовий приз, з єдиним нюансом: програш означатиме смерть.

Головним персонажем є Сон Гіхун — звичайний чоловік середнього віку, який стикається зі складнощами у своєму житті. Чоловік безробітний, його шлюб розпався, а фінансові проблеми призвели до підпису контракту на продаж органів, якщо Гіхун не поверне всі борги.

Одного дня Сон Хун отримує запрошення до таємничої гри, надалі нам відомої як «Гра в кальмара». Ми швидко дізнаємось, що кожен учасник знаходиться в подібній скрутній ситуації(люди на межі злиднів, з купою боргів). Розкривається також і що гра є не просто розвагою, а смертельним протистоянням, де переможець отримує величезний грошовий приз, в той час як програвших чекає жахлива доля.

Гіхун та інші учасники повинні пройти через різні етапи ігор, де кожна з них (цих ігор) є відомою учасникам з дитинства. Ці ігри виявляються дуже жорстокими та страшними, незважаючи на свою простоту.

Під час гри Сон Хун утворює союзи та зв'язки з іншими учасниками, розкривається і частина історії організації, котра стоїть за цими іграми. Гравці повинні боротися не лише проти один одного, але й проти самої системи, що їх підтримує. Персонажі виявляються змушеними зробити складні вибори, ставлячи під загрозу своє життя та моральні принципи.

Окрім Сон Хуна, в серіалі з'являються інші важливі персонажі, кожен з яких відображає різне ставлення та підхід до гри, представляючи також різні верстви населення.

Під час гри учасники зізнаються з моральними дилемами, підступністю, втратою іноземців та трагедіями. Гра виявиться глибше, ніж здавалося на перший погляд, змушуючи глядачів задуматися про справедливість, безжальність системи та цінності людського життя.

У серіалі «Гра в кальмара» екшен поєднується з елементами психологічної напруги, моральної складності та соціальних коментарів. Це

захоплююча подорож у світ жахливих ігор, яка розкриває темні сторони людської природи та системи, в якій вони живуть.

2.2. Соціально-культурний контекст драми

Хоч на перший погляд сенс «Гри в кальмара» видається доволі очевидним, насправді проблем, поданих у драмі набагато більше, аніж лише засудження багатців та людської жадоби. Дана драма пронизана певними посиленнями на різноманітні історичні періоди Кореї, а також проблематичність цих періодів та деяких корейських «культурних надбань» вцілому. Розуміння цих відсилок має змогу допомогти перекладачеві краще донести не лише очевидну суть драми, але і розкрити корейську культуру глядачеві з іншої, незвичної для любителів к-пок та к-драм перспективи.

Для початку, абсолютно вся гра побудована на соціально-політичній історії Південної Кореї, з різними персонажами та сюжетними точками, що вказують на різні темні кути її суспільства. Першим, найбільш яскравим символом у шоу є саме місце, де розміщуються всі гравці та відбуваються ігри. Від уніформи до кривавого насильства всередині цих стін, усе дуже нагадує концентраційні табори президента Чун Духвана. Тодішня президентська компанія маскувалась «Соціальним очищенням», уряд відправляв бездомних, сиріт та інвалідів у «табори перевиховання», де вони піддавалися нелюдській праці та знущанням. Паралель очевидна, у гру в драмі також потрапляють ті, кого називають «поміями суспільства». Відомо, що в ті, так звані, «братські табори», потрапило близько 100 000 людей. «Формою» таборів був синій тренувальний костюм і гумові черевики, що також схоже на форму з гри. Змушені бути в цих таборах люди були поділені на групи, та часто зазнавали сексуального і фізичного насильства з боку один одного, а також з боку наглядачів.

Мал. 1 (фото з «братського табору»)

Мал. 2 (момент з драми «Гра в кальмара»)

Перекладачеві важливо розуміти цей факт, оскільки протягом драми ставлення до гравців є ідентичним ставленню до людей у «братських таборах», що виражається не лише в діях, але і в діалогах. Знаючи такий історичний нюанс, перекладач може з більшою точністю передавати тональність розмов, наприклад, наглядачів з гравцями.

Наступною темою, яка є важливою, але неочевидною, є зображення військової повинності. В той час, як драма спочатку намагається нам натякнути, що наглядачі у рожевих костюмах такі ж люди, як і гравці, що вони не відрізняються майже зовсім, наприкінці ми бачимо, що ці люди захищають інтереси «ВП-осіб», всього лише виконуючи накази. Тобто ідеєю є показати, що наглядачі не є антагоністами, персонажі в рожевих костюмах усього лише є інструментом виконання брудної роботи в руках справжніх антагоністів¹, таке зображення цих персонажів є натяком на призовну політику Південної Кореї. Такий закон: усі працездатні громадяни чоловічої статі при народженні повинні стати на службу в армію до віку 30 років та відслужити свій обов'язковий термін. Цей факт насправді не є надважливим для можливості більш точного перекладу, проте може також допомогти перекладачеві краще зрозуміти відносини та ієрархію серед наглядачів: ця ієрархія виглядає як керівник та підлеглі на робочому місці, в той час, як маючи контекст та посилення на реальну ситуацію, перекладач чітко усвідомлює, що зображені у «Грі в кальмара» діалоги між людьми у рожевих костюмах мають виглядати як розмова капітана з рядовим.

¹ варто зазначити, очевидних антагоністів у цій драмі немає, оскільки кожен персонаж робить як щось хороше, так і погане, що є яскравим відображенням буддистських нативів, коли основна увага приділяється саме добрим та недобрим діянням.

«ВІП-особи», яких було згадано раніше, є уособленням нав'язаного Південній Кореї західного імперіалізму. У драмі ми бачимо їх (ВІП-осіб) переважно білими людьми, котрі насолоджуються жорстокістю без причини, просто тому, що мають достатньо грошей. Кризовий період Південної Кореї у 1977 році змусив країну відкрити внутрішні ринки та державні активи для іноземних інвестицій. До 2004 року, 44% капіталу корейського фондового ринку належало іноземцям, більшість з яких були інвесторами США, ЄС та Японії. Інвестиції такого масштабу мають величезний вплив на соціально-політичну сферу країни, одним з прикладів є угода про вільну торгівлю між Кореєю та США, яка дозволила американським корпораціям оскаржувати південнокорейські закони, котрі їм не вигідні.

Насправді, абсолютно кожен персонаж є певним відображенням не лише соціальних ланок, але й різноманітних суспільних- та/або культурних проявів. Персонаж Алі Абдула яскраво демонструє свого роду боротьбу робітників-мігрантів за життя на тих самих правах, що і корейці, та очевидні переваги самих корейців. Доксу є символічним відображенням організованої злочинності в країні, а Кан Себьок є представницею врятованих перебіжчиків з Північної Кореї та труднощі адаптації. Перекладач, знаючи усю подібну інформацію, може більш точно та конкретно донести іншомовному та іншокультурному глядачеві суть та контекст драми, які не є очевидними.

2.3. Приклади конкретних випадків з драми «Гра в кальмара» і розгляд їх можливих перекладів

Висновки до другого розділу

Назва драми відсилає до однієї з популярних дитячих ігор у Кореї, яка називається «кальмар» (오징어) через форму поля для гри. У цій грі дві команди намагаються захопити територію одна одної, використовуючи різні способи пересування: ходьба, біг або стрибки. Гра символізує конкуренцію і боротьбу за виживання в суспільстві. Серіал було перекладено різними мовами, зокрема англійською та українською. Завдання перекладача зберегти сенс і атмосферу оригіналу, при цьому враховувавши культурні та лінгвістичні особливості цільової аудиторії. Наприклад, в англійському перекладі назва серіалу звучить як «Squid Game», що зрозуміліше для англомовних глядачів, ніж «Game of Squid». В українському перекладі назва серіалу перетворилася на «Гру в кальмара», що також відображає форму поля для гри. Однак, переклад не завжди точно передає нюанси та відтінки оригіналу.

Проаналізувавши сцену в першій серії, коли Чан Доксу б'є Кан Себьок, і провівши порівняння між оригінальною корейською версією та українським перекладом, можна відзначити таке: в оригіналі згадується ім'я 유관순 (Ю Квансун), що є ім'ям однієї з найвідоміших корейських патріоток і активісток за незалежність від Японії. Вона була заарештована і померла у в'язниці у 1920 році, у віці 17 років. Її ім'я є символом опору та жертвності для корейського народу. Це ім'я перекладено в українській версії як Ю Кван Сун, що є правильним написанням імені за українською транслітерацією.

В оригіналі, у цій же сцені, є слово 태극기 (тхегікі), воно означає національний прапор Південної Кореї. Це слово перекладено в українській версії як «прапор», що є загальним словом для будь-якого прапора. Можливо, точнішим було б перекласти як «Південнокорейський прапор», або ж лишити

хегікі,, з виноскою про значення цього слова, щоб підкреслити специфіку прапора та його значення для корейського народу.

В оригіналі можемо почути слово 북한 (пукхан), що означає Північна Корея. Це слово перекладено в українській версії як «північ», що є загальним словом для будь-якого північного напрямку. Точнішим було б перекласти як «Північна Корея» або пукхан, щоб підкреслити специфіку країни та її відмінність від Південної Кореї пояснюючи, знову ж, у виносці значення цього слова.

В оригіналі є слово 년 (нен), яке є жіночою лайкою в корейській мові. Це слово не перекладено в українській версії, а опущено. Можливо, це зроблено для того, щоб уникнути зайвої брутальності або тому, що воно не несе важливої інформації. Однак, це знижує емоційність мовлення персонажа. Слово 년 (нен) - це жіноча лайка, яка означає сука або блядь. Це слово має негативну та образливу конотацію і використовується для вираження презирства або гніву щодо жінки.

Коли Сон Гіхун каже: «저쌍문동사는성기훈인데요» (Я Сон Гіхун із Ссанмундона), він використовує суфікс «-인데요», що зазвичай виражає незавершеність або невизначеність. В українському перекладі цей суфікс опущено, що робить його фразу більш прямою та впевненою. Найкращим варіантом перекладу було б: «Я Сон Гіхун із Ссанмундона, так би мовити».

Коли Доксу каже: «너이새끼» (Слухай, виродку), він використовує слово «새끼» (секі), яке перекладається в українському варіанті як «виродок». Лайка «секі» в буквальному перекладі означає «немовля тварини», що при використанні в образливому контексті фактично є образою матері. Український переклад не відображає всієї серйозності образи та її емоційного навантаження.

Коли Сон Гіхун каже: «아, 예, 죄송한데저도이자매님이랑» (Перепрошую, але в мене теж термінова справа до цієї дівчини), він використовує слово «자매님» (джаменем) — це слово зазвичай є шанобливим зверненням до жінки, яка вірить у Бога і є частиною церкви. Це слово складається з двох частин: 자매 (джаме), що означає «сестра» або «родичка», та -님 (-нім), що є шанобливим закінченням для людей, Проте в даному контексті слово 자매님 використовується як іронічне або саркастичне

звернення до жінки, яка намагається вкрати гроші в чоловіка. Це слово зазвичай означає «сестра» або «родичка» в церкві, але в цьому контексті воно виражає презирство і насмішку. Чоловік, який називає жінку **자매님**, підкреслює її лицемірство та нещирість. Він також показує своє роздратування і гнів з приводу її вчинку. Це слово може бути перекладено українською мовою як «сестричка», «сестричка» або «сестричка», але з відтінком глузування і презирства. В українському перекладі це слово замінено на «дівчина», що є більш нейтральним і буденним терміном. Так само варто зауважити, що **소매치기** (somaechigi) — в українському перекладі описано як «лиходійка», що передає загальний сенс, але не вловлює специфіку цього слова. «Сомечігі» означає «кишеньковий злодій» або «злодюжка» і також має відтінок презирства та зневаги. **이씨** (issi) — в українському перекладі передано як «ти», що передає загальний сенс, але не враховує те, що «**이씨**» є звертанням, яке позначає неповагу або роздратування, але також воно може бути використане для позначення прізвища людини. У корейській мові прізвище Лі (Lee) пишеться так само, як і це звернення. Тому в деяких випадках це слово може бути перекладено українською як «пане Лі» або «пані Лі». Провівши порівняння цієї сцени між англійською та українською версією, можна зазначити таке: Фраза «Independent, huh?» — «Стала незалежною?» У перекладі правильно передано значення, що відображає сенс фрази. Однак в англійському перекладі, як і в оригінальному контексті, вживання слова «незалежний» несе відтінок сарказму або насмішки, що було втрачено в українському перекладі. Так само фрази «Damn you!» і «Hold still» не були враховані в українському перекладі.

Також варто зауважити, що у персонажа Кан Себек, яка є єдиною північнокорейкою серед учасників гри, є північнокорейський акцент. Однак вона прикидається, ніби говорить південнокорейським акцентом, щоб краще вписатися в колектив. Це було зрозуміло корейським глядачам, проте в англійській озвучці на цьому немає акценту, що позначилося і на українському перекладі. У фразі «You're the damn pickpocket!» — «Так, це ти, злодюжка!» Замість слова «злодюжка», що звучить надто м'яко і навіть ласкаво для такої ситуації, можна було б використати різкіше й образливіше слово, наприклад «крадійка», «лиходійка» або «свиня». В українському перекладі так само опускається слово «damn», що перекладається як «клятий».

У фразі «This little bitch and I weren't done talking» — «Я ще не закінчив із дівкою» замість слова «дівка», яке також звучить надто загально і не передає

емоційного забарвлення звернення, можна було б використати більш зневажливе слово, як-от «сука», «дурна» чи «блядь».

У фразі «It's just there's something that me and this... woman should talk about urgently» — «Вибач, але мені теж потрібно обговорити дещо нагальне з тією жіночкою» замість слова «жіночка», що звучить надто шанобливо і навіть лагідно для такої ситуації, можна було б використати більш іронічне чи саркастичне слово, як-от «пані», «сестричка» чи «мадам».

Фраза «Youbastard!» — «Негідник!» спочатку в англійській версії не відображає всієї серйозності образи і її емоційного навантаження, які можна почути в оригінальній корейській версії, що так само вплинуло і на українську версію, в яку теж перейшло це упущення.

Проаналізувавши наступну сцену в першій серії, коли творці гри розповідають Чо Сану про нього та його борги, а також про борги інших персонажів, порівнюючи оригінал та український переклад, можна зазначити наступне: оригінальна корейська версія містить докладнішу інформацію про персонажа, його професію та дії. Версія вказує на номер гравця (218), ім'я (조상우), вік (46), колишню посаду в компанії «Джой Інвестментс» (기쁨증권) і посаду всередині компанії (투자 2 팀팀장). Також згадується, що персонаж вилучив гроші клієнтів (고객예치금) та інвестував їх у цінні папери та ф'ючерси й опціони, але невдало втратив їх (실패). В українській версії вкорочено інформацію про персонажа, не зазначаються його професія та посада, а також більш детальні відомості про його фінансові дії. Українська версія дає знати, що персонаж крав гроші у своїх клієнтів і невдало інвестував їх, але не вказує конкретні інструменти інвестицій. Загалом, у цій сцені український переклад вірно передає основний зміст і події оригінальної корейської версії, але також відображає певні відмінності. У перекладі зазначено, що персонаж «викрадав гроші клієнтів» (викрадав гроші з балансів клієнтів) та «інвестував їх у деривативи і ф'ючерсні опціони» (вкладав їх у фінансові інструменти, які включають деривативи та опціони на ф'ючерси). Однак, важливо зазначити, що український переклад використовує інші терміни для опису фінансових інструментів, а саме «деривативи» та «ф'ючерсні опціони». В оригіналі згадуються «주식파생상품과선물옵션» (похідні фінансові інструменти та ф'ючерсні опціони). Термін «похідні фінансові інструменти» відноситься до фінансових інструментів, ціна яких залежить від базового активу, такого як акції. «Ф'ючерсні опціони» являють собою контракти на купівлю або продаж базового активу в майбутньому за

заздалегідь обумовленою ціною. Проаналізувавши англійську версію та український переклад можна зазначити, що фраза «Siphoned money off from his clients' balances, then invested it in derivative and futures options and failed» — «Викрадав гроші клієнтів, потім інвестував їх у деривативи і ф'ючерсні опціони, і збанкрутував» — це гра слів (тут є слово ф'ючерси). Корейське слово «future» вимовляється як «sunmool», що також звучить як корейське слово для подарунка. Ця гра слів була опущена в англійській версії і так само була опущена в українській версії.

Проаналізувавши і порівнявши оригінальну версію з українською в сцені з 2 серії, Гіхун і Себек валяються зв'язаними на дорозі, можна сказати, що фраза «소매치기, 소매치기?» — «Злодюжка?» знов є дещо пом'якшеним перекладом. У корейській версії на початку фрази стоїть слово «소매치기» (сомачхі), яке означає «кишеньковий злодій», «злодюжка» або «негідник». Це слово є лайкою, якою обзивають людину, що краде в інших. В українському перекладі це слово перекладено як «злодюжка», що також є лайкою, але має ширше значення і може стосуватися будь-якої людини, яка робить щось погане чи неправильне.

Фраза «그나이에순진한거야, 멍청한거야?» — «Ти ж не дитина, щоб бути таким тупим». У цій сцені Сон Гіхун просить Кан Себек розв'язати його після того, як він розв'язав її. Однак, замість цього, вона йде, заявляючи, що він тупий. Точніший переклад був би «Для вашого віку, ви або наївні, або дурні». Протягом драми персонаж Гіхуна показується як наївний і дурний, що дає змогу глядачам поступово з ним співпереживати. Однак, переклад цієї фрази не передає нам всієї важливої інформації. Проаналізувавши порівняння між англійським та українським варіантами, у цій же сцені, можна зазначити наступне: у фразі «Oh, shit. Wherearewe?» — «Дідько. Де ми?» слова «어이구» (ойгу) і «아이고» (ойгу) — є вигуками, якими виражають здивування, співчуття, роздратування або біль. В англійському та українському перекладах вони замінені словами «shit» та «Дідько» відповідно, які також передають емоційну реакцію.

У фразі «The pickpocket? You're the thief.» — «Злодійка? Це ти, злодійко?» є помилка в англійському перекладі («You're the thief» — «he pickpocket»), що вплинула і на український переклад, де «pickpocket» (кишеньковий злодій) був перекладений як «злодійка» (злодійка). Це може бути пов'язано з відмінностями у вживанні цих слів і культурними нюансами. В українській мові «злодійка» зазвичай використовується для позначення

жіночої статі, в той час як в англійській «pickpocket» є гендерно нейтральним. Фраза «Now, aren't you a little old to be this clueless?» — «Ти не надто старий, щоб бути таким наївним і дурним?». Та сама помилка, що і в українському перекладі з оригіналу, але тут вона заявляє, що він наївний. Точніший переклад був би, знову ж: «Для вашого віку, ви або наївні, або дурні».

Проаналізувавши український переклад з оригіналу в наступній сцені, в якій пакистанський іммігрант Алі розмовляє з Сану, зазначимо наступну фразу: «(알리) 사장님» — «Пане, де ми?». У корейській версії на початку фрази стоїть слово «사장님» (сadjаннім), що означає «пане директоре», «пане власник» або «пане начальник». Це слово є шанобливим зверненням до директора, власника чи начальника компанії чи організації. В українському перекладі це слово перекладено як «пане», що також є шанобливим зверненням, але має ширше значення і може стосуватися будь-якого чоловіка. Значення цього слова поширюється на безліч різноманітних ситуацій, тож будь-кого, хто має костюм і трохи старший вигляд, можуть називати «сadjаннім». Персонаж Алі використовує це звернення, називаючи багатьох чоловічих персонажів таким чином.

«딱한번만요» — «Лише один дзвінок». У корейській версії фраза «딱한번만요» (тільки один раз) використовується для вираження прохання зробити тільки один дзвінок. В українському перекладі ця фраза перекладена більш буквально, без збереження того ж емоційного відтінку. Проаналізувавши цю сцену з порівнянням англійської та української версії, звернемо увагу на наступним момент: «Excuseme, sir, wherearewe?» — «Сер, де ми?». В англійській версії на початку фрази стоїть слово «Excuseme», яке означає «вибачте», «перепрошую» або «прошу вибачення». Це слово є ввічливим зверненням до незнайомої людини або проханням звернути на себе увагу. Однак у корейській версії на початку фрази немає такого слова. У корейській мові ввічливе звернення до незнайомої людини або прохання звернути на себе увагу може бути виражене інтонацією, мімікою або жестами. У цьому випадку мовець може просто підняти руку або кивнути головою, щоб привернути увагу свого співрозмовника. В українському перекладі це слово також опущене, що робить фразу більш природною та більш схожою на оригінал. Так само слово «sir» в англійській версії є більш згладженим, ніж в оригіналі, тому що в оригіналі використовувалося виразне звертання, що передавало більшу брутальність чи певну нещирість у стосунках.

«Whereexactlyis... Yeouido?» — «Де саме Йойідо?». В англійській версії після слова «Yeouido» стоїть крапка, яка означає кінець речення. Це означає,

що мовець закінчує свою думку і переходить до іншої. Однак у корейській версії після слова «여의도» (Йоиідо) стоїть частка «가» (га), яка означає «суб'єкт». Ця частка вказує на те, що слово «Йоиідо» є суб'єктом дії, яка виражена дієсловом «어디예요» (одіейо). Це дієслово означає «де це», «де знаходиться» або «де розташований». В українському перекладі ця частка не передається, що може зробити фразу менш точною.

У фразі «Doyouhaveacellphoneonyou?» — «Сер, у вас телефон із собою?» в англійській версії після слова «cellphone» стоїть слово «on», яке означає «на» або «у». Це слово вказує на те, що мовець запитує свого співрозмовника, чи має він телефон на собі, при собі. Однак у корейській версії після слова «전화» (чонхва) стоїть частка «있어요» (іссойо), що означає «мати», «бути» або «перебувати». Ця частка вказує на те, що мовець запитує свого співрозмовника, чи є в нього телефон взагалі. В українському перекладі ця частка не передається, що може зробити фразу менш конкретною.

Проаналізувавши сцену трохи згодом, у якій Сан У розмовляє з Алі щодо його поїздки автобусом, при порівнянні українського перекладу з оригіналом, розглянемо наступну фразу:»차비는있어요?»— «Є гроші на автобус?». У корейській версії на початку фрази стоїть слово «차비» (чхабі), що означає «плата за проїзд», «проїзний квиток» або «транспортні витрати». Це слово є скороченням від «차량비» (чхарянбі), що складається з двох частин: «차량» (чхарян), що означає «транспортний засіб», і «비» (бі), що означає «вартість», «ціна» або «витрати». В українському перекладі це слово перекладено як «гроші на автобус», що може бути менш точним, оскільки в оригіналі немає вказівки на конкретний вид транспорту.

«집이안산이라면서요» — «Ти сказав, що живеш в Ансані». У корейській версії після слова «집이» (чіпі), що означає «дім», стоїть частка «라면서요» (раменсейойо), що означає «хоча», «але», «тоді як» чи «всупереч тому, що». Ця частка використовується для вираження суперечності між фактом і очікуванням, або між двома твердженнями. У цьому випадку дана частка вказує на те, що мовець не вірить своєму співрозмовникові, який сказав, що його будинок в Ансані. В українському перекладі дана частка не передається, через що фраза може звучати менш виразно.

Фраза «사장님소리좀그만하고» — «Не називай мене так.» зі сцени, коли Сану просить Алі називати його на ім'я. Далі Сану використовує термін 현 (хьон), що означає більш довірливе звернення. У корейській мові не прийнято називати одне одного іменами. Як було зазначено в першому розділі, у корейському суспільстві звернення та шанобливість відіграють важливу роль, вони (звернення) відображають ієрархічну структуру та еволюцію стосунків між людьми. Втрата таких нюансів у перекладі може призвести до неправильного розуміння динаміки персонажів та їхньої взаємодії. Термін «хьон» використовується для позначення старшого брата або чоловіка старшого віку. Однак його значення цього слова розширюється і застосовується також і в інших соціальних відносинах. Коли персонаж Сану просить Алі називати його «хьон», це вказує на близькість і зближення в їхніх стосунках. Спочатку вони не були близькими, але тепер вони стали ближчими, переживши травматичні події разом.

Проаналізувавши цю саму сцену порівнюючи український перекладу з англійською версією, повернемося до фрази про автобус: «Do you have money for the bus?» — «Є гроші на автобус?», маємо самі помилки, що і в прямому перекладі з корейської. В англійському перекладі слово «차비» (чхабі), яке означає «плата за проїзд», «проїзний квиток» або «транспортні витрати», перекладено як «moneyforthebus». Це неправильно, оскільки, знову ж, в оригіналі немає вказівки на конкретний вид транспорту. В українському перекладі ця фраза також звучить як «гроші на автобус».

Проаналізуємо також момент з третьої серії, коли Гіхун, Сану і Абдул Алі розмовляють за їжею перед грою: у корейській версії Сон Хун звертається до Сану як 상우야 (Sangwooya), що виглядало б в перекладі як Сану~я. Це дружнє або ласкаве звернення до людини на ім'я у пестливій формі. В українському ж існуючому перекладі Гіхун просто говорить «Сану», що не передає цей відтінок. У корейській версії Сану називає Гіхуна 기훈이형 (Gihunie-hyeong), що дослівно перекладається як брат Гіхун або старший брат Гіхун. Це вираз поваги до старшого чоловіка або друга. В українському тексті Сану використовує просто ім'я «Гіхун», що не передає відтінок речення взагалі.

У корейській версії Алі звертається до Сон Гіхуна та Чо Сану так само, як і до Сану раніше — «사장님들» (sajangnimdeul), тобто «керівники», «боси». Дане слово можна сприймати як вираз поваги до людей, котрі мають вищий соціальний статус або певну владу. В українському перекладі Алі

використовує «Здрастуйте!» як звертання, що є звичайним виразом ввічливого привітання.

Так само варто зазначити, що «상우» (SangWoo) — це комбінація двох корейських слів, де «상» (Sang) означає «вищий» або «піднесений», а «우» (Woo) має значення «дружба» або «дружелюбність». Разом вони утворюють ім'я з глибоким значенням «піднесена дружба», «вища дружба». У цій сцені герої зустрілись знов, несподівано для самих себе повернувшись у гру, вже знаючи наслідки програшу. В англійському перекладі лунає фраза: «So you're here», в той час як у корейській версії ми чуємо «왔어?» (wass-eo?), що буквально перекладається як «Ти прийшов?». Англійський переклад передає ідею присутності, але не відображає питальний характер оригіналу. Це відбивається і в українському перекладі, де фраза звучить як «Ти тут», але залишився байдужим факт здивованості чужій присутності. Також наступна фраза «I hope we make it» англійською не передає повністю оригінального значення. У корейській версії ми чуємо «그렇게 됐다» (geureohgedwaessda), що перекладається як «Так ось як вийшло». Тут виражається відтінок несподіванки або здивування. В українському перекладі ця нюансна інформація втрачена, і фраза звучить як «Я сподіваюсь, що ми це зробимо».

У фразі «We're like a bunch of soldiers at training camp, huh?» з усе тієї ж сцени, англійський переклад опускає нюанс, що «훈련소» (hunbyeonso) означає «військовий табір» або «місце військової підготовки». В українському перекладі фраза звучить як «Наче ми друзі з табору військової підготовки», де передає загальну ідею порівняння солідарності та дружби з солдатами військового табору, але упускає конкретну лексико-семантичну особливість слова «훈련소» (hunbyeonso) в оригіналі. «훈련소» означає саме місце військової підготовки або тренувальний табір, де солдати проходять навчання і тренування. У корейській версії персонажі порівнюють свою ситуацію з атмосферою єдності та солідарності, яка може бути характерна для солдатів під час служби в таких таборах. Цей відтінок відсутній в українському перекладі, де згадується лише «табір військової підготовки», без жодних уточнень військового контексту чи особливостей тренувального табору.

Це лише деякі приклади неточностей перекладу з кількох серій, але навіть цих прикладів достатньо, аби продемонструвати скільки контексту втрачається, якщо перекладач займається непрямим перекладом, або ж намагається перекладати не маючи достатнього рівня знань та обізнаності у

культури та мовних нюансах. Особливо варто зазначити, що коли мова йде безпосередньо про спроби передати саме культурні аспекти, незнання цих самих аспектів абсолютно ускладнює завдання перекладача, і жодне досконале знання мови не допоможе в правильному переданні початкового сенсу.

ВИСНОВКИ

На прикладі драми «Гра в кальмара» було розглянуто та проаналізовано користь та шкода для корейської культури. Через серіал та його сюжет можна легко передати тонкощі культури глядачеві, але якщо перекладач допустить помилки, то це викличе лише непорозуміння, адже тоді глядач не зможе правильно зрозуміти якісь деталі в серіалі.

«Гра в кальмара» стала неймовірним феноменом популярності у корейському кінематографічному просторі продуктів які доступні для іншого світу також. Серіал швидко вийшов у топ-рейтинги переглядів у різних країнах світу, що означало, що глядачеві подобається спостерігати та дивитись за корупцією продуктом. Наразі, цей серіал ще досі доволі популярний, тож попит на нього досі тримається.

Саме в подібних успішних проєктах можна різнобічно демонструвати аспекти корейської культури, а саме:

- Корені культури, їхній зв'язок з сучасністю та прояв на різних рівнях життя.
- Значення сім'ї, прояви поваги та шани до родичів, ієрархія сім'ї та місце кожного члена родини у очах суспільства. У корейській культурі високе значення становить сімейна ієрархія, що проявляється у відношенні персонажів між собою. Сімейна ієрархія в Кореї дуже впливає на сімейні відносини та комунікацію між корейцями. Молодші повинні виявляти повагу та слухняність перед старшими і це гарно показано в серіалі. Найвищу пошану і статус має старший член сім'ї, до якого молодші повинні відноситись з пошаною та не піддавати питанням його рішення. Старший вважається авторитетом.
- Соціум та становище різних соціальних прошарків людей. У серіалі чітко показано відношення корейців до деяких аспектів життя, що діє змогу нам, як глядачеві, дізнатися більше про їх суспільство. Важливість вищої освіти, матеріального забезпечення та отримання роботи з гарним прибутком, усе це нам показують зі сторони бачення корейського менталітету, та як до цього ставляться самі персонажі.

Навіть сама назва серіалу демонструє частину культури, адже «Гра в кальмара» — пряме посилення на популярну корейську дитячу гру.

На прикладі «Гри в кальмара» чудово можна побачити труднощі та невміння деяких перекладачів адаптувати корейську оригінальний контекст українською: слова та значення речень були передані неправильно, і хоч в контексті нашої мови та іноді навіть культури вони підходили, але через помилку в перекладі втратили цінність прикладу корейської культури. Глядач, який вперше подивиться цю к-драму в перекладі, не маючи особливих знань про Корею та її культуру, навряд чи зрозуміє специфіку та глибинність деяких культурно збагачених моментів.

Переклад з корейської мови має свої труднощі, до яких перекладачі мають бути готовими та ставитися до завдання перекладу з відповідним підходом, оскільки ця мова має свої особливості та нюанси, які не завжди можна точно передати у перекладі на іншу мову. Однією з найбільших складнощів є відсутність прямих відповідників для деяких слів та виразів, що може призвести до неточностей у перекладі та втрати відповідного сенсу, який автори заклали до оригіналу. Також треба пам'ятати, що корейська мова має свою особливу специфіку побудови речень та свою граматику. Це додає складності для адаптації, адже у європейських мовах рідко зустрінеш схожі граматичні особливості.

Як вже було зазначено, у «Грі в кальмара» деякі вирази персонажів було перекладено з опущенням чи пропущенням певних значень, що знижує емоційність мовлення персонажа чи навіть змінює його ставлення до інших персонажів. І хоч загалом переклад дотримується оригіналу, такі нюанси, як добір відповідників до слів чи словосполучень, є важливою деталлю, на яку перекладачеві варто звертати особливу увагу.

Часто буває, що для перекладу беруть продукт не мовою оригіналу, а англійську адаптацію, яку зазвичай встигають зробити набагато раніше. Це спрощує завдання перекладача, але наносить великої шкоди змісту продукту, значення якого може частково або повністю втратитись через дворазовий «фільтр» декількома різними мовами.

Адаптація на українську з англійської, замість корейської, шкідлива також тим, що в перекладі на англійську перекладачі вже застосували свої методи адаптації для англійськомовного глядача, а це означає, і після «подвійної адаптації», є велика вірогідність, що наш глядач наврядчи зрозуміє це так, як потрібно.

У перекладах подібних продуктів також часто виникає проблема адаптації жартів, які зазвичай суто національного походження, тобто глядач

не корейського походження скоріш за все не зрозуміє, що це був жарт, або ж його (жарту) сенс. Це прямий приклад важливості адаптації з оригіналу, а не з англійської мови, адже краще почути адаптований жарт з корейської, ніж суто англійський жарт, який ми зрозуміємо через сусідство з англійськими країнами, але не зрозуміємо, чому він є в корейському кінематографічному продукті.

Перекладач повинен розуміти та знатися на корейській культурі щоб мати змогу якомога точно передати значення слів та виразів. Деякі слова не мають аналогів в нашій мові, тому задача перекладача зробити так, щоб глядач зрозумів тонкощі та глибинність культури без необхідності шукати додаткову інформацію. Але, звичайно, перекладати слова прямо, без адаптації, також недопустимо, через відмінність граматичної структури двох мов. Тому задача та відповідальність перекладача має високі вимоги щодо виконання перекладу.

Важливість знання культури також відображається в тому, як перекладач буде адаптувати деякі слова та звернення, адже нашому глядачеві буде не зрозуміло з першого перегляду чому персонажі розмовляють по дивній для нашої культури системі.

Часто буває, що через погану обізнаність, перекладач може і сам не розуміти контекст ситуацій та дій персонажів, через що не зможе донести якомога точний переклад та глибинну суть корейської культури через адаптацію на нашу мову. Також, не маючи хоча б мінімальної обізнаності в питанні культури та культурних особливостей, перекладач може настільки погано впоратися з адаптацією, що глядач не тільки не зрозуміє контекст та сутність продукту, а ще й втратить бажання його споживати. Отже, під час перекладу корейського тексту без втраченого сенсу для культури, варто враховувати декілька стратегій та підходів, що сприяють більш точній передачі її сутності:

1. Контекстуалізація. Розуміння культурних особливостей та контексту важливо для вірного перекладу. Враховуйте історичні, соціокультурні та географічні аспекти, які впливають на корейську культуру.

2. Врахування нюансів. Корейська мова та культура мають багато нюансів, які можуть бути важко відтворити в іншій мові. Стараньтесь передати специфічність мовних виразів, фраз, метафор та культурних концепцій.

3. Використання адекватних термінів. Шукаючи адекватні еквіваленти, використовуйте терміни, які найкраще передають унікальні аспекти корейської культури. Це може вимагати додаткових досліджень та консультацій з експертами.

4. Уникнення стереотипів. Варто уникати загальних стереотипів та узагальнень про корейську культуру. Кожна культура має свою різноманітність, і варто це враховувати під час перекладу.

5. Врахування субкультур. Корейська культура має чимало розгалужень культури, таких як к-поп, к-драми, гастрономія тощо. Розуміння та передача особливостей цих культур можуть вимагати особливої уваги та використання відповідного жаргону та виразів.

6. Консультація з носіями мови. При важливих та складних перекладах, зокрема щодо корейської культури, варто консультиватися з носіями мови, задля уточнення культурних нюансів та як їй правильно інтерпретувати та адаптувати.

Переклад «Гри в кальмара» українською, як зазначено вище, має свої помилки та проблематику, але якщо перекладачі будуть вдосконалювати свої пізнання в цій галузі, то в майбутньому ми зможемо забути про проблему не точної передачі глибинних аспектів корейської культури та деталей суспільних відносин корейців між собою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Baek, Ji-eun. «Lost in Translation: Cultural Adaptation and the Role of Subtitles in the Korean Wave.» *Asia Pacific Journal of Anthropology*, vol. 17, no. 1, 2016, pp. 42-59.
2. Blumer, Herbert. «Symbolic Interactionism; Perspective and Method.» Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall. 1969
3. Cho, Jinhyun. «Translating Korean Television Drama for English-speaking Audiences: A Case Study of Winter Sonata.» *Perspectives: Studies in Translatology*, vol. 14, no. 4, 2006, pp. 274-287
4. Chongjin Oh, Younggil Chae. «Constructing Cultural Proximate Spaces through Social Network Services; The Case of “Hallyu” (Korean Wave) in Turkey.» *Uluslararası İlişkiler / International Relations*, vol. 10, no. 38, 2013, pp 77-99
5. Dingkun Wang, Xiaochun Zhang, Arista Szu-Yu Kuo. «Researching inter-Asian audiovisual translation.» 2020
6. Hookway, Nicholas. «Entering the blogosphere’: Some Strategies for Using Blogs in Social Research.» *In Qualitative Research* 8, 2008.
7. Kim, Hyun Mee. “Korean TV Dramas in Taiwan: With an Emphasis on the Localization Process.” *Korea Journal* no. 45, 2005
8. Kim, Sujeong. «Interpreting Transnational Cultural Practices. Social Discourses on a Korean Drama in Japan, Hong Kong, and China.» *Cultural Studies* 23 (5–6), 2009, 736–755.
9. Lee, Sung Eun. «Translating Culture-Specific Items in Korean TV Dramas: Subtitling vs. Dubbing.» *Perspectives: Studies in Translatology*, vol. 20, no. 2, 2012, pp. 177-195.
10. Shin, Ji-eun. «Cross-cultural Adaptation of Korean Dramas: Focusing on 'The Heirs' and 'Boys Over Flowers'.» *Media International Australia*, vol. 165, no. 1, 2017, pp. 90-100.

11. Taranu, Iulia. «Translating Cultural References in Korean Television Dramas: From Korean to Romanian.» *Korean Studies*, vol. 41, 2017, pp. 79-96.
12. Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge, 1995.
13. Wilks, Ian. «Translating Culture-Specific References on Screen.» *The Routledge Handbook of Translation and Culture*, edited by Sue-Ann Harding and Ovidi Carbonell Cortés, Routledge, 2018, pp. 225-239.
14. Yang, Fang-chih Irene. «Engaging with Korean Dramas: Discourses of Gender, Media, and Class Formation in Taiwan.» *Asian Journal of Communication* 18 (1), 2008, 64–79.
15. Yang, Jonghoe. «The Korean Wave (Hallyu) in East Asia: A Comparison of Chinese, Japanese, and Taiwanese Audiences Who Watch Korean TV Dramas.» *Development and Society* 41 (1). 2012, 103–147.